סריקא והשתא גופא מליא אבל זרע אין לה דמעיקרא גופא סריקא והשתא גופא סריקא אימא לא, צריכא: *סימן אמר ליה לא נעש"ה מעש"ה במית"ה נעש"ה ולא נעשה בולד יבם ותרומה יבום ותרומה סימן: ① אמר ליה רב יהודה מדאסקרתא לרבא לא נעשה מתים כחיים לענין יבום מקל וחומר: ומה במקום שעשה ולד מן הראשון כולד מן השני לפוסלה מן התרומה, לא עשה מתים כחיים מקום שלא עשה ולד מן הראשון כולד מן השני לפוטרה מן הייבום אינו דין שלא נעשה מתים כחיים: ת"ש °דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום: ② *נעשה מתים כחיים לענין תרומה מק"ו: ומה במקום שלא עשה ולד מן הראשון כולד מן השני לפוטרה מן הייבום עשה מתים כחיים, מקום שעשה ולד מן הראשון כולד מן השני לפוסלה מן התרומה אינו דין שנעשה מתים כחיים: ת"ש °וזרע אין לה והא אין לה. ③ נעשה ולד מן הראשון כולד מן השני לענין יבום מק"ו: ומה במקום שלא עשה מתים כחיים לענין תרומה, עשה ולד מן הראשון כולד מן השני מקום שעשה מתים כחיים לענין יבום אינו דין שנעשה ולד מן הראשון כולד מן השני: ת"ש °ובן אין לו והא אין לו. ④ ולא נעשה ולד מן הראשון כולד מן השני לתרומה מק"ו: מה במקום שעשה מתים כחיים לפוטרה מן הייבום לא עשה ולד מן הראשון כולד מן השני מקום שלא עשה מתים כחיים לענין תרומה אינו דין שלא נעשה ולד מן הראשון כולד מן השני: תלמוד לומר "אין" לה והא יש לה:

תורה אור: משלי ג · ויקרא כב · דברים כה

הדרן עלך יש מותרות

האשה *שהלך בעלה למדינת הים ובאו ואמרו לה מת בעליך וניסת ואח"כ בא בעלה תצא מזה ומזה וצריכה גט מזה ומזה ואין לה כתובה ולא פירות ולא מזונות ולא בלאות לא על זה ולא על זה, ואם נטלה מזה ומזה תחזיר, והולד ממזר מזה ומזה, ולא זה וזה מטמא לה, ולא זה וזה זכאים לא במציאתה ולא במעשה ידיה ולא בהפרת נדריה, היתה בת ישראל נפסלה מן הכהונה, ובת לוי מן המעשר, ובת כהן מן התרומה, ואין יורשין של זה ויורשין של זה יורשין את כתובתה, ואם מתו, אחיו של זה ואחיו של זה חולצין ולא מייבמין. ר' יוסי אומר כתובתה על נכסי בעלה הראשון. רבי אלעזר אומר הראשון זכאי במציאתה ובמעשה ידיה ובהפרת נדריה. רבי שמעון אומר *ביאתה או חליצתה מאחיו של ראשון פוטרת צרתה ואין הולד ממנו ממזר, ואם ניסת שלא ברשות מותרת לחזור לו. ניסת על פי ב"ד תצא ופטורה מן הקרבן, לא ניסת על פי ב"ד תצא, וחייבת בקרבן, יפה כח ב"ד שפוטרה מן הקרבן. *הורוה ב"ד לינשא והלכה וקלקלה חייבת בקרבן שלא התירוה אלא לינשא: **גמ'** מדקתני סיפא נשאת שלא ברשות מותרת לחזור לו, שלא ברשות ב"ד אלא בעדים, מכלל דרישא ברשות ב"ד ובעד אחד אלמא עד אחד נאמן. תנא נמי °הוחזקו להיות משיאין עד מפי *עד ואשה מפי אשה ואשה מפי עבד ומפי שפחה אלמא עד אחד מהימן. תנא נמי *°עד אחד אומר אכלת חלב והוא אומר לא אכלתי פטור טעמא דאמר לא אכלתי הא אישתיק מהימן אלמא עד אחד מהימן, מדאורייתא מנא לן? דתניא °או הודע אליו חטאתו ולא שיודיעוהו אחרים, יכול אע"פ שאינו מכחישו יהא פטור? תלמוד לומר "או הודע אליו" מ"מ. היכי דמי? אילימא דאתו תרי ולא קא מכחיש להו, קרא למה לי, אלא לאו חד, וכי לא קא מכחיש ליה מהימן ש"מ עד אחד נאמן, וממאי דמשום דמהימן דלמא משום דקא שתיק *) ושתיקה כהודאה דמיא תדע דקתני סיפא *אמרו שנים אכלת חלב והוא אומר לא אכלתי, פטור, רבי מאיר מחייב, אמר ר' מאיר קל וחומר: (א) אם הביאוהו שנים לידי מיתה חמורה לא יביאוהו לידי קרבן הקל! אמרו לו מה אם ירצה לומר מזיד הייתי רישא

מ"מ

*) [לקמן פח. ב"ק כ: ב"מ לו:]

ויקרא ד

סריקא. ריקה כמו אילן סרק (ב"ב דף כו:): ולא נעשה מתים כחיים. וחזור לזיקה אם ימות בנה לאחר זמן: דרכיה דרכי נועם. וזו שהיה לה בן ולא נזקקה ליבם וניסת לשוק ומת בנה אם תאמר תחלוץ הרי היא מתגנה על בעלה הילכך על כרחך "בן אין לו" בשעת מיתה קאמר והרי יש לו:

הדרן עלך יש מותרות

האשה. באו ואמרו לה כו'. בעד אחד כדדייקין בגמרא מסיפא: תצא מזה ומזה. כשאר אשת איש שזינתה דהך לאו אנוסה היא ואע"ג דהימנוהו רבנן לעד אחד באשה משום עיגונא טעמא מאי משום דהיא גופא דייקא עד דידעה בקושטא ומינסבא, והא דלא דייקא, קנסי לה: וצריכה גט מזה ומזה. אם תרצה להנשא לאחר וטעמא דבעיא גט *משני מפרש בגמרא: מזונות. ואפילו מה שלותה ואכלה שחתיו: בלאות. ואפילו שחיקת בגדים שהיו לה לא תוציא משם: והולד ממזר מזה ומזה. אם ילדה משני ממזר גמור, ואם שוב החזירה ראשון וילדה לו הוי ממזר מדבריהם: נפסלה מן הכהונה. משום זונה: מן המעשר. קנסא וכן תרומה לרבנן: יורשין כתובתה. בגמרא פריך כתובה מאי היא: חולצין. אחיו של ראשון מדאורייתא חולץ ורבנן גזור דלא לייבם ואחיו של שני חולץ מדרבנן משום גזירה שמא יאמרו גירש זה ונשא זה כו' כדמפרש בגמ' (לקמן פח:) גבי גט: ביאתה או חליצתה. ארישא פליג דקתני לא מייבמין: ואין הולד ממזר. אם החזירה הראשון: ניסת שלא ברשות ב"ד. שבאו שני עדים ואמרו מת בעליך וניסת מעצמה שהרי לא היתה צריכה להיתר ב"ד: מותרת לחזור לו. דאנוסה היא: ופטורה מן הקרבן. דיחיד שעשה בהוראת ב"ד פטור: שלא על פי ב"ד. אלא בעדים חייבת קרבן דשוגגת היא ואין זה אונס להפטר מן הקרבן דאיבעי לה לאמתוני: **גמ'** הא אשתיק מהימן. ולא אמרינן חולין לעזרה קא מייתי: אי נימא תרי. אמרו לו אכלת חלב: וכי לא מכחיש ליה מהימן. אלמא עד אחד מהימן באיסור והיתר דקא מייתי חטאת אפומיה ומיתאכלא דאי לא מהימן היכי מתאכלא דלמא חולין בעזרה נינהו: ומה אם ירצה לומר מזיד הייתי. הרי זה נאמן לפטור עצמו מקרבן דאין עדים מנו להכחישו בהא הילכך אי אמר נמי לא אכלתי נאמן, ומדאיפלינו בהא מכלל דרישא עד אחד אומר אכלת כו' דדייק מינה הא אשתיק חייב דברי הכל היא:

האשה. איידי דאיירי לעיל ביש מותרות בפסול תרומה ומעשר קתני נמי הא פירקא בתריה דאיירי נמי בהכי דקתני היתה בת לוי נפסלה מן המעשר בת כהן מן התרומה: **הולד** ממזר מזה ומזה. אע"ג דאפילו לאחר שכנסה הראשון נמי הוי ממזר מן השני מידי דהוה אראשון °שהולד ממזר ממנו: **מכלל** דרישא ברשות ב"ד ובעד אחד אלמא עד אחד מהימן מנלן. למאי דס"ד השתא דעד אחד מהימן מדאורייתא הא דקרי ליה ברשות ב"ד לפי שיש דברים שאין נאמן להם וצריכה לישאל לב"ד להתירה לינשא על פיו אבל בשנים הדבר ידוע שהיא מותרת ואע"ג דסבור עכשיו דנאמן מן התורה כמו שנים מ"מ אסורה לחזור (ב) דבעד אחד הוה לה למידק אע"פ שהאמינתו תורה: **רבי** מאיר מחייב. וממשכנים אותו אם אומר שלא *להביא ולאו דמי לשאר (ג) חייבי חטאות דניחא להו בכפרה ולא בעי משכוני:

תוס' חד מקמאי פרק האשה רבה הא דתנן והולד ממזר מזה ומזה אמרינן בגמ' משני ממזר מדאורייתא ומותר בממזרת ומראשון ממזר מדרבנן ואסור בישראלית ובממזרת נמי אסור דאין ב"ד מתנין לעקור דבר מן התורה בידים אלא בשב ואל תעשה כגון שופר ולולב שאין דוחים את השבת וכיוצא בהן אבל לעשות סיג וגדרים לפי העת והזמן יש להן סיג ולעקור דבר מן התורה בידים והפקר ב"ד היה הפקר אפילו לעקור בידים. והוי יודע דהא דקתני הולד ממזר מזה ומזה דוקא כשהחזירה הראשון בלא גט מהשני והוא שהולד ממזר מדרבנן אבל לאחר גט השני נהי שאסורה לחזור לו אבל אינו ממזר. אפי' מדרבנן וכן שני אם החזירה לאחר שנתן לה הראשון גט אף על פי שאסור לעכבה בידו מיהו אין הולד ממזר דתנן בהאי פרקין אמרו לה מת בעליך ונשאת ואח"כ אמרו לה קיים היה באותה שעה תצא מזה ומזה והולד ראשון ממזר והאחרון אינו ממזר וכיון דלאחר מיתת הא' אינו ממזר כך לאחר גט הראשון אינו ממזר אפי' דרבנן ומותר בישראלית. וי"מ לעולם הוי ממזר מן השני אפי' לאחר גט הראשון והא דקתני סיפא גבי קיים היה באותה שעה האחרון אינו ממזר הכי קאמר אינו ממזר מדאורייתא אלא מדרבנן. וראייתם הא דפרכי' בשמעתא [דף לד] דעד אחד ביבמה וכ"ת לא דק הא מדקתני סיפא הראשון ממזר והאחרון אינו ממזר ש"מ דוקא קתני ומפרש הכי מדקתני סיפא האחרון אינו ממזר ומאי אינו ממזר מדאורייתא אבל מדרבנן הוי ממזר מכלל דרישא דקתני כממזר מדאורייתא קאמר וזה הפי' רחוק מן הדעת מאד בכמה תשובות. חדא דהיכי פשיטא ליה מאי אינו ממזר מדאורייתא אלא מדרבנן ועוד אם איתא דאחרון ממזר מדרבנן ליתני הולד ראשון ואחרון ממזר כדקתני רישא והולד ממזר מזה ומזה דפירושו לראשון מדרבנן ולשני מדאוריית' והכא נמי ליתני הכי ועוד דקתני סיפא גבי מתה אשתו הולד ראשון ממזר והאחרון אינו ממזר וכי היכי דאחרון אינו ממזר דהתם מותר בישראלית ה"נ האי אינו ממזר כלל אפי' דרבנן (א). (עיין לעיל סוף פ' החולץ גבי הכל מודים כבא ב) ועוד דלא אשכחן בשום דוכתא על הנדה ועל הסוטה וכו' דאין הולד ממזר בעולם דליתני (אינו) [דהוי] ממזר שיה' שכ' הרב המחבר ז"ל דעל חסופה דרך נישואין ממזר מדרבנן) ועוד אם איתא הוי ממזר מדרבנן וצ"ע (אי"ש) [א"כ] דהא דקתני רישא הולד ממזר מזה ומזה אפי' לאחר גט ראשון הולד משני מדרבנן הא דאמרינן בגמ' בשלמא משני הוי ממזר אלא מראשון אמאי הא אשתו מעלייתא היא וקא שרי ליה בממזרת הו"ל לאקשויי משני אמאי הולד ממזר משני לאחר שנתן לה גט הראשון ועוד דהא קי"ל דאין ממזר מסוטה. ורואת אני הדברים ק"ו ומה בעל דאיכא לאו דאחרי אשר הטמאה לרבות סוטה שנסתרה ועשה דנטמאה נטמאה ג' פעמים א' לבעל וא' לבועל אפ"ה לא הוי ממזר מדרבנן. וכ"ת דהא דאמרי' אין ממזר מסוטה מדאורייתא קאמר אבל מדרבנן הוי ממזר הא לא מצית אמרת דהא אמרי' בפ' יש מותרות סוטה ודאית איכא בינייהו ואם איתא שהוא ממזר מדרבנן הא לא מרגלא ליה שהרי זרעה פסול מדרבנן אלא לאו ש"מ שאין בזרעה שום ממזרות לא מדאוריי' ולא מדרבנן ואם מבעל אין בה שום ממזרות כ"ש מבועל ומי' כיון שנפסלה מהתרומה כדדרשי' א' לבעל וא' לבועל וא' לתרומה כ"ש (לתרומה) [לכהונה] מק"ו ומה גרושה שמותרת בתרומה אסורה לכהן זו שאסורה בתרומה אינו דין שאסורה לכהן והאי ק"ו איתא בפ' אלמנה גבי נבעלה לפסול לה ואע"ג דפסולה לכהונה (לא) [מ"מ] מרגלא שהרי פסולה ועומדת היא משעת זנותה. מי' צד ממזרות ליכא לא מבעל ולא מבועל. לאחר גט ולא לפסול חלל בזרעה אם בעלה ישראל וליכא ספיקא בהא. והא דפרכי' בשמעתי' דעד א' ביבמה והא מדקתני סיפא הראשון ממזר והאחרון אינו ממזר ש"מ [דדוקא] קתני לאו מאחרון קא פריך אלא מראשון קפריך דכי היכי דראשון ממזר דקתני בסיפא מדאוריי' קאמר ה"נ הולד ראשון ואחרון ממזר דקתני רישא גבי יבמה מדאורייתא קאמר ואע"ג דהולד ממזר מזה ומזה דקתני רישא הוי פירושו לשני כדאורייתא ולראשון מדרבנן ואם כן אדפריך ליה מסיפא ליסייעי' מרישא דקתני הולד ממזר מזה ומזה שא' מהם ממזר מדרבנן התם כיון (דמשמע) [דמשני] ממזר מדאורייתא קתני הוולד ממזר מזה ומזה אבל הכא שהראשון ה"ל ספק ממזר לא הו"ל למתני הוולד ראשון ואחרון ממזר ומשום הכי אקשי' ליה מסיפא דקתני הראשון ממזר והאחרון אינו ממזר דכי היכי דהראשון דקתני סיפא דוקא ה"נ ראשון. ואחרון דרישא דוקא וזהו הפי' הנכון ואין ספק בדבר דליכא צד ממזרות אפי' מדרבנן לאחר נתינת הגט לא לראשון ולא לשני. והיכא דאיכא חד סהדא דלא מת לא תנשא לכתחילה משום לוות שפתים ואם נשאת לא תצא אפילו לא נשאת לא' מעידיה דאמר עולא כל מקום (שהחמירה) [שהאמינה] תורה עד א' הרי כאן שנים ואם באו שנים ואמרו מת וב' אמרו לא מת אם לא נשאת לא' מעידיה או אפי' נשאת לא' מעידיה ולא אמרה איהי ברי לי אם נשאת תצא. כיון דעד השתא הכא עליה באשם תלוי קאי ומכאן ואילך ה"ל מזיד בספק א"א ואם נשאת לא' מעידיה ואמרה ברי לי פלוגתא דרבנן ור' מנחם בר יוסי דלרבנן לא תצא והלכתא כתרוייהו אבל בנשאת עפ"י עדים שמת ואח"כ באו עדים שהוא חי אפי' לר"מ בר יוסי לא תצא אם נשאת לא' מעידיה ואמרה ברי לי ואם בא עד א' כשר מעיקרא והעיד שמת אפ' ק' נשים העידו שלא מת כפלגא ופלגא דמי אם העידו בבת א' ואם באו בזה אח"ז והתירוה עפ"י עד א' כשר הרי הוא כשנים. ואם באו ק' נשים אח"כ לומר לא מת כעד א' דמיין ואין דבריו של א' במקום שנים. ואם באתה אשה, א' מעיקרא והתירוה לינשא על פיה ואח"כ באו ב' (עדים) [נשים] ואמ' לא מת הולכים אחר רוב דעות. עשו שתי נשים באשה א' כשני (נשים). [אנשים באיש אחד] ואפי' נשאת לא' מעידיה וא' ברי לי תצא. ואמר רב אשי לקלא לא חיישינן. פי' אם לאחר שנשאה עפ"י עד א' יצא עליו, [קול] שלא מת לא חיישינן ולא תצא:

עין משפט נר מצוה

א א מיי' פ"י מהל' גרושין הלכה ה סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן יז סעיף ס:

ב ב מיי' פ"ב מהלכות אבל הלכה ט סמג לאוין רלה טוש"ע שם:

ג ג מיי' פ"י מהל' גירושין הלכה ו סמג עשין נ טוש"ע שם:

ד ד מיי' פי"ח מהל' איסורי ביאה הלכה כ טוש"ע שם:

ה ה מיי' פ"א מהלכות מעשר הלכה ג טוש"ע שם:

ו ו מיי' פ"ו מהל' תרומות הלכה ז טוש"ע שם:

ז ז מיי' פ"ח מהלכות יבום הלכה ט סמג עשין כב טוש"ע שם וסימן קנו סעיף ד:

ח ח מיי' פי"ב מהל' גירושין הלכה טו סמג עשין נ טוש"ע שם סימן יז סעיף ג:

ט ט מיי' פ"ג מהלכות שגגות הלכה א:

[עיין היטיב תוס' כריתות יב. שילהי ד"ה או דילמא וכו' וקצ"ע וע"ע תוס' ר"ה ו. ד"ה יקריב]

י י מיי' שם הלכה ג:

יא כ ל מיי' שם הלכה א:

[ע' תוספות זבחים סו: ד"ה כל הדם ותוס' חולין כג: ד"ה והתם]

הגהות הב"ח

(א) גמ' ק"ו ומה אם:

(ב) תוס' ד"ה מכלל וכו' לחזור לו בעד אחד:

(ג) ד"ה ר' מאיר וכו' חייבי חטאות. נ"ב עי' בערכין דף כא. ע"ש ודף יב כ"ש התוס' בד"ה או דלמא:

כריתות יא:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה הולד ממזר וכו' שהולד ממזר ממנו. עי' לעיל דף מט ע"ב תוס' ד"ה סוטה נמי:

לעיל יא.

הוריות ג.

שבת קמה. לקמן קכב. בכורות מו.

קדושין סה: [כריתות יא:]

שם

כ"מ ג: כריתות יא:

נושא/מבנה = נסיונות ליצור ... המסקנות ... קל וחומרות

◇ פסוקים

נושא: אשה שהלך בעלה למדינת הים ואמרו לה מת בעליך והלכה וניסת לאחר וחזר הראשון

נושא/מבנה △ מקורות שהם ראיות נאמנות עד א'

נושא/מבנה □ מהו המקור לנאמנות עד א'

א) נראה דמתיבת עי' לעיל עד תיבת ממזר מדרבנן הוא הגה"ה מן הגד ושייך לקמן אצל תיבות והא קיי"ל דאין ממזר מסוטה. ב) נראה דהלשון משורש וכן צ"ל עי' לעיל ס"ס החולץ גבי הכל מודים בבא על הנדה ועל הסוטה וכו' דאין הולד ממזר ועוד דלא אשכחן, בשום דוכתא דלהני.